

Arkivsak

26/10593-1

Saksbehandler

Anette Helene Stensrød Pedersen

Saksgang

Fylkesutvalg

Fylkestinget

Møtedato

10.06.2026

18.06.2026

Telemark fylkeskommune - Økonomiske rammer 2027 - 2030

Innstilling fra fylkesdirektøren

Saken tas til orientering

Bakgrunn og saksgang

Saken beskriver utgangspunkt og rammebetingelser for arbeidet med Handlings- og økonomiplan 2027- 2030. Handlings- og økonomiplanen er «rullet» frem med tiltakene vedtatt av fylkestinget i FT-sak 113/25 for årene 2026-29. I tillegg vises de økonomiske følgene av fremlagt revidert nasjonalbudsjett for 2026 og Kommuneproposisjonen 2027. Det vises videre til FT-sak 51/26 Årsrapport 2025 og FT-sak 53/26 Rapport 1. tertial 2026.

De økonomiske utfordringene som beskrives i saken legges til grunn for fylkesdirektørens arbeid med forslag til Handlings- og økonomiplan 2027-2030. I tillegg beskrives pågående og planlagt arbeid med driftsjusteringer.

Orienteringen legges frem for Fylkesutvalget og Fylkestinget.

Saksopplysninger

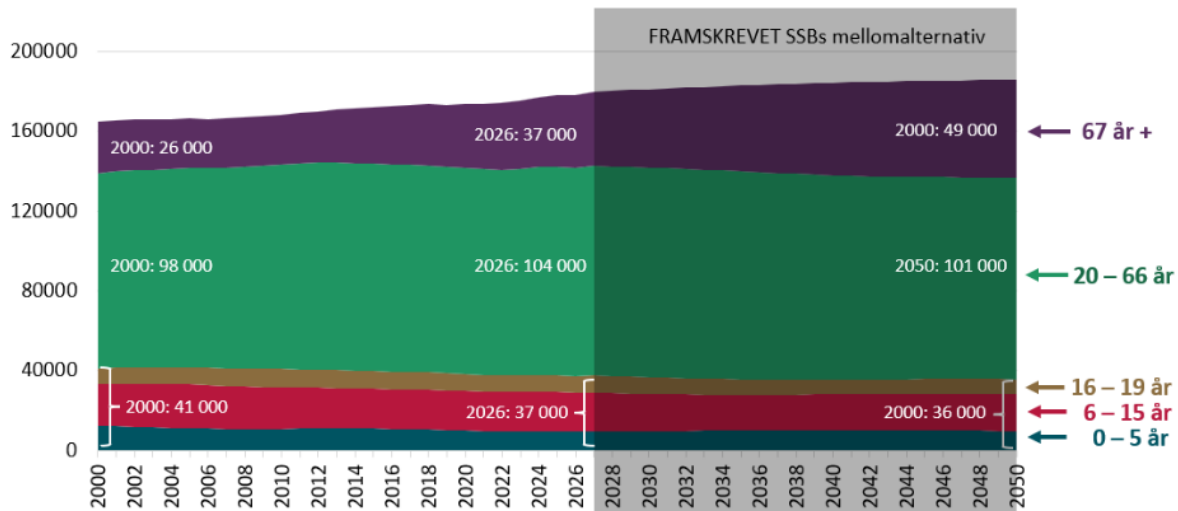
Demografisk utvikling

Befolkningens størrelse og sammensetning påvirker inntektsgrunnlaget til kommuner og fylkeskommuner. I årene som kommer vil vi se store demografiske endringer i både Norge og Telemark, som vil kreve omstilling.

Fram mot 2050 vil all befolkningsvekst i Telemark komme i de eldste aldersgruppene.¹ Fra år 2000 til 2026 økte antall personer 67 år eller eldre i Telemark med 11 000 personer, fra 26 000 til 37 000 personer. Fra 2026 til 2050 vil denne aldersgruppen øke med ytterligere 12 000 personer, til 49 000 personer 67 år og eldre (figur 1). Økningen er størst i aldersgruppen 80 år og eldre, som vil øke med 10 000 personer, fra 11 000 til 21 000 personer.

Parallelt med denne utviklingen stopper veksten i tilgjengelig arbeidskraft (personer mellom 20 og 66 år) helt opp, og for første gang i moderne tid vil det bli færre personer i yrkesaktiv alder. Samtidig vil antall personer under 19 år også bli redusert, fra 37 000 personer i 2026 til

36 000 personer i 2050. All framtidig befolkningsvekst i Telemark kommer altså i de eldste aldersgruppene.² En sentral utfordring framover vil derfor være store omsorgsbehov, samtidig som det vil være mangel på arbeidskraft, særlig i helse- og omsorgssektoren.

Figur 1 Antall personer i Telemark i ulike aldersgrupper fra 2020-2026 og deretter fremskrevet til 2050 i SSBs hovedalternativ (MMMM). Kilde: SSB tabell 07459 og 14288.

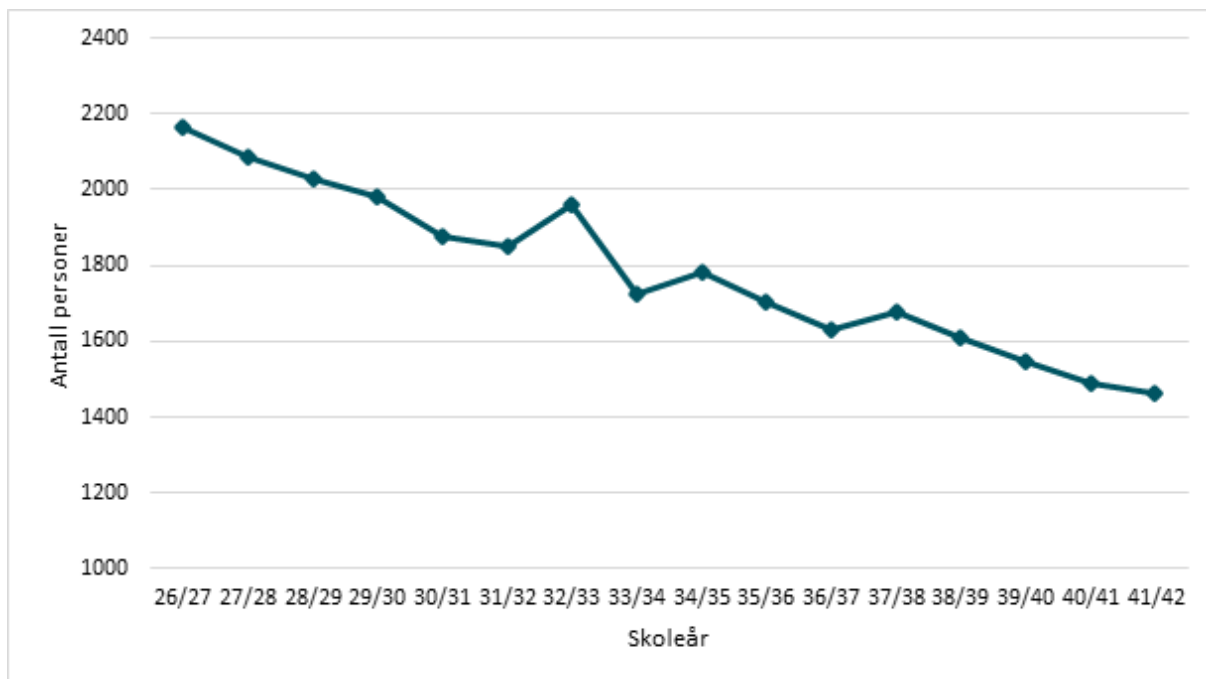
Innvandring har opprettholdt folkeveksten i Telemark

At antall eldre øker i årene som kommer, er en av de sikre trendene i befolkningsutviklingen. Omfanget av framtidig innvandring til Telemark er imidlertid vanskelig å anslå. Telemark har hatt rekordhøy innvandring fra 2022 – 2024 på grunn av desentralisert bosetting av ukrainere. Fra 2022 til 2026 har antall innbyggere i Telemark med ukrainsk statsborgerskap økt med 2 700 personer.³ Disse utgjorde to tredjedeler av befolkningsveksten i fylket i samme tidsperiode. Det er imidlertid knyttet stor usikkerhet til denne gruppen når det gjelder feilregistreringer, sekundærflytting og retur.

I 2025 var nettoinnvandringen i Telemark tilbake på et mer normalt nivå, og i første kvartal av 2026 har befolkningsveksten i Telemark stoppet helt opp, og fylket har hatt en befolkningsnedgang på 50 personer. Dette skyldes i stor grad at lavere innvandring. Dersom det blir betydelig lavere innvandring i årene som kommer, eller en stor andel av ukrainerne returnerer til hjemlandet, vil vi måtte regne med lavere folkevekst, eller nedgang i folketallet i årene som kommer.

Det blir færre elever i videregående opplæring

Antall 16-19-åringer har stor betydning for fylkeskommunens inntekter. Figur 2 viser antall potensielle elever som starter i Vg1 i årene som kommer basert på størrelsen på årskullene som allerede er født og nå bor i Telemark. I skoleåret 26/27 er det omtrent 2 160 elever som kan gå fra 10. klasse til Vg1. I skoleåret 41/42 er tallet redusert til rundt 1 460 elever, en potensiell nedgang på 700 elever. Framtidig innvandring og flytting til og fra andre fylker kan imidlertid påvirke disse tallene. I fylkestingssak 24/04666 om videregående opplæring fra 2025, vurderer fylkesdirektøren at det vil være mellom 500 og 800 elever færre i de videregående skolene i Telemark i 2050 sammenliknet med i dag.

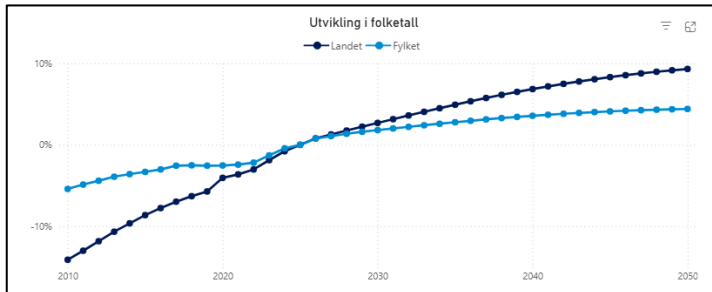

Figur 2. Antall personer i ulike årskull i Telemark som vil gå fra grunnskole til Vg1 fram mot skoleåret 2041/42. Kilde: SSB tabell 07459.

Hvilken betydning har demografiske endringer for Telemark fylkeskommune?

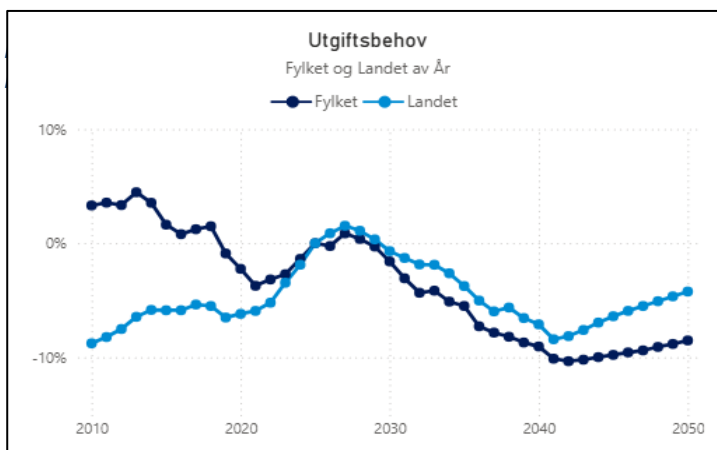
Samlet sett vil endringene i befolkningens alderssammensetning føre til en stor omfordeling av inntekter fra fylkeskommunale til kommunale tjenester, da antall 16-19-åringer går ned, samtidig som antall eldre øker mye. Å tilpasse tjenestetilbudet til endret demografi vil kreve omstilling. SSB framskriver lavere befolkningsvekst i Telemark enn i mange andre fylker, noe som vil gi reduserte inntekter til fylkeskommunen. Nedgangen i antall elever i videregående opplæring (16-19-åringer) vil også gi reduserte inntekter. Netto vil Telemark fylkeskommune måtte forvente reduserte inntekter fra både skatt og rammetilskudd.

Økonomiske konsekvenser av demografiutviklingen

Figur 3. Utvikling i folketall i Telemark sammenlignet med landet. Kilde: KS

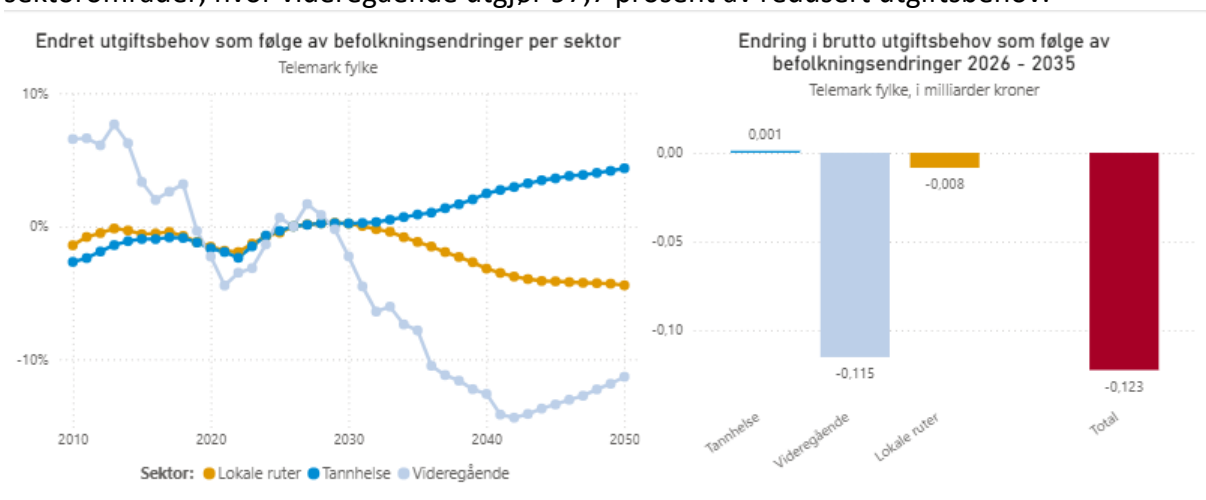
Figuren viser utviklingen i folketall i Telemark sammenlignet med hele landet. Figuren illustrerer at til tross for befolkningsøkning i Telemark, er det en lavere utvikling i fylket enn i landet totalt sett.

Når fylkets befolkningsvekst er lavere enn i landet, medfører dette at utgiftsbehovet basert på demografiutvikling er negativ for fylket. Grafen til venstre illustrerer at utgiftsbehovet i Telemark reduseres mer enn i landet som helhet. Dette medfører at rammetilskuddet fylket vil motta et reduseres mer enn landsgjennomsnittet. Med utgangspunkt i budsjettåret 2026 vil Telemark ha et lavere utgiftsbehov i

2030 på cirka 31,0 mill. kr. Denne reduksjonen i utgiftsbehov er forventet å øke til 123,0 mill. kr i 2035 og 205,0 mill. kr i 2040.

Grafene i figur 5 viser hvordan reduksjonen på 123 mill. kr fordeler seg mellom tre sektorområder, hvor videregående utgjør 97,7 prosent av redusert utgiftsbehov.

Figur 5. Reduksjon i utgiftsbehov fordelt på de tre sektorområdene Kollektiv, tannhelse og videregående

KOSTRA-tall for 2025 og Styringsdata

KOSTRA står for kommune-stat-rapportering, og gjennom KOSTRA sender alle norske kommuner og fylkeskommuner inn tall basert på informasjon om kommunale tjenester og bruk av ressurser fra sine tjenesteområder. Nøkkeltall og grunnlagsdata skal bidra til å gi innbyggere, media, kommunesektoren selv, staten og andre, muligheten for å få informasjon om det meste av kommuners og fylkeskommuners virksomhet. Denne informasjonen skal også bidra til åpenhet, gjennomsiktighet og å gi muligheten for å forbedre tjenestetilbudet i kommunesektoren.

Veilederen til kontoplanen i KOSTRA gir informasjon om og retningslinjer for inndelingen i funksjoner og arter (ressursbruken i kommunene) i regnskapsrapporteringen i KOSTRA. KOSTRA-tallene er dermed uavhengig av organisering i den enkelte kommune og fylkeskommune.

KOSTRA tallene er foreløpige tall for regnskapsåret 2025 publisert av Statistisk sentralbyrå (SSB) 16. mars 2026. Endelige KOSTRA tall for 2025 publiseres 15. juni 2026.

Tabellen 1 viser netto driftsutgifter per innbygger fordelt på de ulike KOSTRA grupperingene. Her er Telemark sammenliknet med Agder fylkeskommune, Østfold fylkeskommune og landet uten Oslo. Disse fylkeskommunene er valgt fordi de vurderes som sammenlignbare med Telemark fylkeskommune. Tallene fremstilles pr innbygger og er korrigert for utgiftsbehov slik at sammenligningsgrunnlaget blir mer realistisk mellom fylkeskommunene. Befolkningen i Telemark fylkeskommune per 31.12.2025 var 177 923.

Beløp i kr

Netto driftsutgifter per innbygger	Telemark 2024	Telemark 2025	Agder 2025	Østfold 2025	Landet uten Oslo 2025
FGF1a Politisk styring og kontrollvirksomhet	252	267	136	134	152
FGF1b Administrasjon	797	920	1 023	1 145	918
FGF2 Plan, byggesak og miljø	479	524	609	199	269
FGF3 Kultur	404	452	817	326	484
FGF4 Samferdsel	5 446	5 807	5 801	3 568	7 234
FGF5 Næringsforvaltning	353	112	-1 264	43	-6
FGF6a Eiendomsforvaltning	1 250	1 295	1 575	1 208	1 449
FGF7 Videregående oppl., inkl fagskolen	8 154	8 145	9 504	7 880	8 237
FGF8 Tannhelse	784	848	729	491	776

Tabell 1. KOSTRA tall 2025. Netto driftsutgifter per innbygger. Kilde: SSB/KOSTRA/12163

Telemark fylkeskommune har relativt høy ressursbruk på utvalgte tjenester, spesielt politisk styring, samferdsel og tannhelse, mens øvrige områder i stor grad ligger nær landsgjennomsnittet. Se vedlegg 2 for sammenlignet med alle fylkeskommunene. Under følger en nærmere forklaring av innholdet i de ulike KOSTRA grupperingene.

FGF1a Politisk styring og kontrollvirksomhet består av funksjonene 400 politisk styring og 410 kontrollvirksomhet. Telemark bruker relativt mye ressurser på politisk styring og kontroll og

forbruket har økt. Nivået er klart høyere enn sammenligningsgruppene. Sammenlignet med landet uten Oslo bruker Telemark fylkeskommune 115 kroner mer per innbygger på politisk styring og kontrollvirksomhet.

FGF1b Administrasjon består av funksjonene 420 administrasjon, 421 forvaltningsutgifter i eiendomsforvaltningen og 430 administrasjonslokaler. I denne grupperingen finner vi utgifter til bygningsforsikringer, kommunale avgifter, eiendomsskatt og lønn. Fylkeskommunen har rådgivere i stab-/støttefunksjonen som hovedsakelig (mer enn 50 prosent av stilling) yter tjenester for virksomhetsnivået. Denne andelen blir henført til tjenestefunksjonene. Telemark fylkeskommune har moderat ressursbruk på administrasjon, omtrent på landssnittet.

FGF2 Plan, byggesak og miljø består av funksjonene 713 Regional planlegging og planveiledning, 714 Regionale forsknings- og utviklingsprosjekter, 716 Naturforvaltning og 750 Kulturminneforvaltning. Telemark prioriterer ressursbruk på dette området relativt høyt. Sammenlignet med landet uten Oslo bruker Telemark Fylkeskommune 255 kroner mer per innbygger på utgifter knyttet til Plan, byggesak og miljø.

FGF3 Kultur består av funksjonene 740 Bibliotek, 760 Museer, 771 Kunstformidling, 772 Kunstproduksjon, 775 Idrett og 790 andre kulturaktiviteter. Telemark har moderat ressursbruk på området, og ligger litt under landssnittet. Sammenlignet med landet uten Oslo bruker Telemark Fylkeskommune 32 kroner mindre per innbygger.

FGF4 Samferdsel består av funksjonene 722 Fylkesveier, 730 Buss, 731 Fylkesveiferjer, 732 Båtruter, 733 Transportordning for funksjonshemmede, 734 Trikk, bybane og t-bane og 735 Luftfart. Telemark har relativt høy ressursbruk på samferdselsområdet, på nivå med Agder fylkeskommune og vesentlig mer enn Østfold fylkeskommune, men ligger likevel under landssnittet. Sammenlignet med landet uten Oslo bruker Telemark fylkeskommune 1 427 kroner mindre per innbygger.

FGF5 Næringsforvaltning består av funksjonen 701 Tilrettelegging, støttefunksjoner og finansieringsbistand til næringslivet, 710 Fylkeskommunal næringsvirksomhet og 711 Konesjonskraft, kraftrettigheter og annen kraft for videresalg. Tallene er vanskelig å sammenlikne da enkelte fylkeskommuner har til dels store inntekter fra bla konsesjonskraft.

FGF6a Eiendomsforvaltning består av funksjonene 421 forvaltningsutgifter i eiendomsforvaltningen, 430 administrasjonslokaler og 510 Skolelokaler. Sammenlignet med landet uten Oslo bruker Telemark fylkeskommune 154 kroner mindre per innbygger.

FGF7 Videregående opplæring samlet, inkl. Fagskolen består av grupperingene fra 510-590. funksjonene består av skolelokaler, fellesutgifter og støttefunksjoner, pedagogisk ledelse og fellesutgifter, voksenopplæring, fagopplæring, samt de ulike studielinjene i videregående opplæring. Stabilt og relativt høyt nivå på ressursbruk, nær landssnittet. Sammenlignet med landet uten Oslo bruker Telemark fylkeskommune 92 kroner mindre per innbygger.

FGF8 Tannhelse består av grupperingene 660 tannhelsetjeneste – pasientbehandling og 665 Tannhelsetjeneste – pasientbehandling. Telemark bruker vesentlig mer ressurser til sin tannhelsetjeneste enn sammenligningsgruppene. Sammenlignet med landet uten Oslo bruker Telemark fylkeskommune 72 kroner mer per innbygger på tannhelsetjenester.

Utvalgte nøkkeltall

I tabellene under vises utvalgte nøkkeltall for fylkeskommunens største tjenesteområder samferdsel og videregående opplæring. Tallene er hentet fra SSB KOSTRA.

Utvalgte nøkkeltall for samferdsel	Telemark 2024	Telemark 2025	Agder 2025	Østfold 2025	Landet uten Oslo 2025
Netto driftsutgifter til fylkesvei, per km (kr)	316 175	358 180	297 798	323 766	378 625
Utgifter til vedlikehold fylkesvei av totale netto dr. utg. til fylkesvei (%)	73,0	61,7	55,3	25,4	30,7
Netto driftsutgifter til kollektivtransport per innbygger (kr)	1 639	1 562	2 139	1 766	2 671
Netto driftsutgifter til fylkesveiferger per innbygger (kr)	402	368	197	0	1 033
Brukere av transportordningen for personer med funksjonsnedsettelse per 1 000 innbygger (antall)	18	20	20	25	20
Skolereiser i grunn- og VGS av alle reiser (%)	26,9	27,7	22,6	33,4	15,7
Fylkesvei (km)	1 905	1 910	3 695	1 664	44 777
Andel km fylkesvei med dårlig/ svært dårlig dekketilstand av alle fylkesveier (%)	43,8	42,9	31,8	35,5	39,5

Tabell 2. Utvalgte nøkkeltall for samferdsel. Kilde: SSB/KOSTRA/ 11822

Telemark har hatt en tydelig utgiftsvekst i ressursbruk per kilometer fylkesvei og bruker mer ressurser per kilometer fylkesvei enn Agder fylkeskommune og Østfold fylkeskommune, men noe lavere enn landssnitt utenom Oslo.

Fylkeskommunen bruker fortsatt en svært stor andel av netto driftsutgifter til fylkesveiene på vedlikehold og ligger klart over snittet i landet. Nivået er fortsatt høyt selv om en nedgang fra 2024 tyder på at en mindre andel går til vedlikehold enn før. Telemark har dårligere dekketilstand enn gjennomsnitt for landet, og også dårligere enn Agder og Østfold. Dette kan tyde på betydelig vedlikeholdsetterslep og/eller et krevende veinett der høy ressursbruk ikke gir tilsvarende forbedring i tilstand.

Utvalgte nøkkeltall for videregående opplæring	Telemark 2024	Telemark 2025	Agder 2025	Østfold 2025	Landet uten Oslo 2025
Netto driftsutg. per innbygger 16-18 år (kr)	223 978	223 292	237 434	208 696	217 706
Netto driftsutg. til videregående utdanning av samlede netto dr. utg. (%)	49,3	47,9	55,3	57,4	45,8
Ungdom 16-18 år i videregående oppl. (%)	91,1	91,4	94,2	92,7	92,4
Elever per skole (antall)	480	479	474	575	471
Deltakere i yrkesfaglige utd.program (%)	57,6	59,0	61,1	54,3	55,7

Elever per lærerårsverk (antall)	8,9	7,8	7,2	8,3	7,6
Elever (antall)	6 618	6 626	13 235	12 224	186 303
Læringer (antall)	1 743	1 818	3 515	2 493	46 371

Tabell 3. Utvalgte nøkkeltall for videregående opplæring. Kilde: SSB/KOSTRA/ 12609

Telemark har et stabilt, relativt høyt nivå på driftsutgifter per ungdom sammenlignet med landssnittet. Videregående opplæring utgjør en stor, men noe redusert andel av budsjettet. Fylkeskommunen prioriterer kvalitet/ ressurser per elev, noe som vises ved et stabilt nivå på elevantallet samtidig som det har vært en økning av ressursbruk per elev målt i antall elever per lærerårsverk.

Forbedring av fylkeskommunale styringsdata

Høsten 2025 besluttet Fylkesdirektørens arbeidsutvalg å opprette arbeidsgrupper for å styrke styringsdataene innen videregående opplæring og kollektivtransport, i tillegg til den eksisterende gruppen for fylkesveg. Det er per mars 2026 utviklet et sett med 13 styringsdata for fylkesvei og 19 indikatorer for videregående opplæring.

Målet med arbeidet er å etablere et felles, robust og sammenlignbart datagrunnlag for styring, analyse og læring på tvers av fylkeskommunene. Styringsdataene skal gi bedre innsikt i utvikling over tid, understøtte politiske prioriteringer og fremme erfaringsutveksling forbedring mellom fylkeskommunene.

Arbeidet er fortsatt i en utviklingsfase, og de foreslåtte indikatorene må videreutvikles og testes før de tas i bruk. Målet er en gradvis innføring av styringsdataene i ordinær drift, med et mer helhetlig, sammenlignbart og styringsrelevant datagrunnlag som resultat. Det pågår også utvikling av styringsdata for kollektivtransport og prosjektet skal utvides med to nye sektorer høsten 2026.

Økonomisk utgangspunkt

Handlings- og økonomiplan 2026 – 2029

Vedtatt Handlings- og økonomiplan 2026-2029 fra FT-sak 113/25 er utgangspunkt for økonomiplanarbeidet for årene 2027 til 2030. Tabellen under viser effekten av Fylkesdirektørens forslag inkludert Fylkestingets vedtak for kommende planperiode. Vedlegg 1 viser en sammenstilling av samtlige tiltak vedtatt i FT-sak 113/25.

Beløp i 1000

Tidligere vedtatte tiltak	Øk. plan 2027	Øk. plan 2028	Øk. plan 2029	Øk. plan 2030
1A - Politisk virksomhet	1 000	-	1 000	-
1C - Fylkeskommunale fellesutgifter	-35 675	-52 660	-67 053	-67 053
2 - Organisasjon og digital utvikling	-250	-250	-250	-250
3 - Økonomi og virksomhetsstyring	-	300	300	300
4 - Utdanning, folkehelse og tannhelse	-20 591	-39 091	-41 591	-41 591
5 - Samferdsel	56 525	80 525	78 025	78 025
6 - Samfunnsutvikling	-12 433	-12 883	-14 883	-14 883
Total effekt kommende øko.plan	-11 424	-24 059	-44 452	-45 452

Tabell 1. Tidligere vedtatte tiltak. Samfunnsutvikling har store engangsutbetalinger (bl. annet til Sølvåren og Ibsen Venstøp i 2026, som trekkes ut i planperioden)

Vedtatt Handlings- og økonomiplan for 2026-2029 tar utgangspunkt i tidligere vedtatt økonomiplan, som bearbeides i fylkesdirektørens forslag til budsjett for 2026, for så å korrigeres med politiske tiltak og endelig vedtak.

Total effekt av samlede vedtatte tiltak viser en planlagt reduksjon i driftsnivået i 2027 og i planperioden sammenliknet med vedtatt budsjett for 2026. I vedtatt økonomiplan fra FT-sak 113/25, er det innarbeidet omfattende driftstilpasninger og innsparinger på totalt 179,0 mill. kr innen 2029. Disse vil omtales senere i saken under overskriften «Behov for driftstilpasninger».

Revidert nasjonalbudsjett 2025

I revidert nasjonalbudsjett (RNB) for 2026 er anslaget for kommunesektorens skatteinntekter knyttet til inntekt og formue oppjustert med 3,2 mrd. kr, hvorav 1,45 mrd. kr tilfaller fylkeskommunene.

Anslaget for den kommunale deflatoren er endret fra 3,5 % i Nasjonalbudsjettet 2026 til 4,1 % i RNB, som estimert utgjør 3,3 mrd. kr. Anslaget for årslønnsveksten i 2026 er oppjustert med 0,4 prosentpoeng til 4,4 %. Fra og med 2026 inngår kommunesektorens pensjonskostnader inkl. amortisering av tidligere års premieavvik i beregningen av kommunenes deflator. I vedtatt statsbudsjett for 2026 ble det lagt til grunn at pensjonskostnadene ville utvikle seg i takt med årslønnsveksten, slik at årslønnsveksten inkl. pensjonskostnader i vedtatt statsbudsjett også var 4,0 %. Oppdaterte anslag i RNB viser at pensjonskostnadene inkl. amortisering ligger an til å bli om lag uendret fra 2025 til 2026. Årslønnsveksten inkl. pensjonskostnader for 2026 anslås etter dette til 3,6 % i RNB 2026, hvilket er 0,4 prosentpoeng lavere enn anslått i vedtatt statsbudsjett for 2026 og 0,8 prosentpoeng lavere enn den isolerte årslønnsveksten. Anslaget for den kommunale prisveksten er økt med 2,1 prosentpoeng til om lag 4,9 % i RNB. Tabellen viser en fremstilling av endringene i den kommunale deflatoren.

	2025	Anslag NB 2026	Anslag RNB 2026
Kommunal deflator	5,4 %	3,5 %	4,1 %
Årslønnsvekst inkl. pensjon	4,6 %	4,0 %	3,6 %
Prisvekst kjøp av varer og tjenester	3,7 %	2,8 %	4,9 %
Lønnsandel	57,9 %	58,1 %	57,9 %

Tabell 5 Oversikt prosentsammensetning av den kommunale deflatoren. Første kolonne viser tall fra statsbudsjettet og andre kolonne viser tallene lagt til grunn i revidert nasjonalbudsjett for 2026.

På landsbasis innebærer disse forholdene i revidert nasjonalbudsjett samlet sett en styrking av kommunesektorens frie inntekter med om lag 0,5 mrd. kroner. Anslått styrking av de frie inntektene inkluderer oppdaterte beregninger med reduserte demografikostnader, estimert til 0,6 mrd. kr. Store deler av endringene i demografikostandene gjelder primærkommunene, og det er usikkert hvor stor andel av det forventede økte handlingsrommet som tilfaller fylkeskommunene.

Effekter av revidert nasjonalbudsjett for Telemark

Basert på forutsetningen over illustreres effektene av endringene i frie inntekter for Telemark fylkeskommune i tabellen under.

Beløp i 1000

Forklaring til budsjettpost	
3 171 021	Fylkesdirektørens forslag til frie inntekter 2026 iht. St.prop 1(2025-2026)
33 184	Fylkestingets justering av inntektsanslag i.f.m budsjettbehandling
3 204 205	Vedtatt sum frie inntekter i Budsjett 2026 FT-sak 113/25
27 150	Redusert styringstrykk mm. fra stortingets behandling av statsbudsjett
-137	Inntektsutjevning
-1 271	Redusert skatteanslag
3 229 947	Totale frie inntekter iht. Stortingets vedtak, justert i FT-sak 2/26
20 906	Oppjustert skatteanslag Endelige folketall og skatt 2025
-506	Redusert inntektsutjevning.
3 250 347	Totale frie inntekter iht. fylkesdirektørens forslag til justering i 1. tertial 2026
14	Deling av personopplysninger ved skolebytte (halvårseffekt f.o.m. 2026)
4 001	Økning inntektsutjevning RnB 2026
42 695	Økning skatteanslag RnB 2026
3 297 057	Totale frie inntekter iht. forslag til revidert nasjonalbudsjett 2026

Fylkesdirektøren har i 1. tertialrapport hensyntatt oppdaterte prognoser etter justerte befolkningstall for 2025 for inntekt fra Inntekt- og formuesskatt, med nettoeffekt for Telemark med 20,4 mill. kr. I forslag til revidert nasjonalbudsjett viser finansdepartementets oppjusterte anslag for forventet skatteinntekter for 2026 en ytterligere økning på 46,7 mill. kr.

Per april 2026 har ikke fylkeskommunen mottatt skatteinntekter som overstiger anslått budsjett i henhold til vedtak i FT- sak 2/25. Denne utviklingen sett i sammenheng med driftsrapporteringen etter 1. tertial 2026, gjør at Fylkesdirektøren ønsker å følge utviklingen av skatteinngangen frem mot rapportering 2. tertial før det foreslås ytterligere justeringer av årets skatteanslag.

Kommuneproposisjonen 2027

Frie inntekter

Regjeringen legger opp til en vekst i kommunesektorens frie inntekter i 2027 på mellom 3,5 og 4 mrd. kr. Den foreslåtte veksten vil gi et handlingsrom utover merutgifter til demografi på 0,5–1,0 mrd. kr. Regjeringen foreslår at handlingsrommet fordeles med 80 prosent på kommunene og 20 prosent på fylkeskommunene. Hensyntatt dette, viser foreløpige anslag fra KS prognosemodell en beregnet realvekst i fylkeskommunenes frie inntekter i 2026 på mellom 0,7 og 0,8 mrd. kroner.

Realvekst i frie inntekter som varsles i kommuneproposisjonen, er vekst utover anslått lønnsvekst, prisvekst på varer og tjenester og vekst i pensjonskostnader. På vanlig måte vil anslag på den kommunale deflatoren bli omtalt i statsbudsjettet for 2027. Det legges opp til at skattøren fastsettes på grunnlag av målsettingen om at skatteinntektene skal utgjøre om lag 40 prosent av kommunesektorens samlede inntekter.

Regjeringen viderefører arbeidet med å redusere styringstrykket, og foreslår å innlemme ytterligere 0,5 mrd. kr av tidligere øremerkede budsjettposter i rammetilskuddet, deriblant tilskudd til utvidet TT-ordning med 363,6 mill. kr. Videre er det også foreslått å øke kompensasjonen for krav til nullutslipp for nye ferjer og hurtigbåter.

Regjeringen varsler også i Kommuneproposisjonen at man i statsbudsjettet for 2027, for å redusere det statlige styringstrykket for fylkeskommunene, kan komme tilbake med forslag til ytterligere avvikling av øremerkede tilskudd. Det varsles at regjeringen også vil vurdere å foreslå sammenslåing av øremerkede tilskuddsordninger.

Utgiftsutjevning og overgangsordning

For at alle innbyggere skal kunne motta likeverdig tjenestetilbud, korrigeres innbyggertilskuddet for den enkelte fylkeskommunens utgiftsbehov sammenlignet med landsgjennomsnittet. I 2024 ble det innført nytt inntektssystem for fylkeskommunene, med en større revisjon av utgiftskriterier og delkostnadsnøkler. Etableringen av inntektssystemet ble basert på historiske regnskapstall og delkostnadsnøkler ble vektet basert på regnskapstall for 2022. Innbyggertilskuddet for 2027 vil bli korrigert med oppjustert utgiftsbehov for 2027, basert på rapporterte KOSTRA-tall for 2025 og endrede sektorvekter som følge av dette. Foreløpig oppdatert grunnlag for utgiftsbehov på landsbasis viser en videre økning knyttet til drift av ferger.

Foreløpige anslag fra KS viser at oppdatert totalt utgiftsbehov for Telemark reduseres fra 95,27 prosent i 2026 til foreløpig anslag på 95,06 prosent. Dette betyr at Telemark har et utgiftsbehov som er 4,94 prosent lavere enn gjennomsnittet av landet. Et lavere utgiftsbehov enn landsgjennomsnittet medfører reduksjon i rammetilskuddet for Telemark fylkeskommune. I 2027 utgjør dette om lag 7,5 mill. kr sammenlignet med året før.

Akkumulert utvikling siden 2024 viser en negativ utgiftsutjevning på 20,1 mill. kr for Telemark. Et redusert utgiftsbehov sammenlignet med landet er satt sammen av en rekke kriterier, men det er særlig endringer i utgiftsbehovet knyttet til ferjekriteriet som vokter Telemark ned sammenlignet med landsgjennomsnittet.

Effekter av kommuneproposisjonen for Telemark

Basert på forutsetningen i kommuneproposisjonen for 2027 illustreres effektene av endringene i frie inntekter for Telemark fylkeskommune i påfølgende tabell.

Beløp i 1000

Forklaring til budsjettpost	
3 250 347	Totale frie inntekter iht. fylkesdirektørens forslag til justering i 1. tertial 2026
14	Deling av personopplysninger ved skolebytte (halvårseffekt f.o.m. 2026)
4 001	Økning inntektsutjevning RnB 2026
42 695	Økning skatteanslag RnB 2026
3 297 057	Totale frie inntekter iht. forslag til revidert nasjonalbudsjett 2026
33 932	Økning frie inntekter*
-3 150	Reduksjon knyttet til utfasing av overgangsordning nytt inntektssystem
-7 501	Redusert utgiftsbehov
694	Økning inntektsutjevning
3 321 032	Totalt anslag frie inntekter iht. Kommuneproposisjonen for 2027

Tabell 6 Totalt anslag for frie inntekter for året 2027. Basert på Stortingets vedtatte budsjett for 2026, korrigert for regjeringen forslag til Revidert Nasjonalbudsjett 2026 og kommuneproposisjonen for 2027.

*Økning frie inntekter kommer frem av forventet netto økning fordelt på skatt og innbyggertilskudd. Variasjon i rentekompensasjon er ikke vurdert.

Tidligere øremerkede tilskudd er foreslått overført til rammetilskuddet. Dette gjelder blant annet «utvidet TT-ordning». Basert på fordelingsnøkler vil Telemark fylkeskommune kompenseres for 11,0 mill. kr for «utvidet TT-ordning». Dette er 5,3 mill. kr lavere enn Telemark ble tildelt i øremerket tilskudd i 2026 for denne ordningen.

Som nevnt har ikke fylkeskommunen per april 2026 mottatt skatteinntekter som overstiger budsjett i henhold til vedtak i FT- sak 2/25. Dette sett i sammenheng med driftsrapporteringen etter 1. tertial 2026, gjør at Fylkesdirektøren ønsker å følge utviklingen av skatteinngangen frem mot rapportering 2. tertial og senere prognoser for forventet skatteinngang for 2027 i forbindelse med fremleggelsen av statsbudsjettet. Fylkesdirektøren kommer tilbake med et oppdatert anslag for skatteinntekter i forslag til Handlings- og økonomiplan 2027 - 2030.

Økonomisk utfordringsbilde 2027 – 2030

Hver fylkessjef har lagt detaljbudsjettet for 2026 innenfor fylkestingets vedtatte ramme. Dette innebærer driftstilpasninger og nødvendige nedjusteringer av tjenesteyting på sektorene. Det økonomiske situasjonsbildet og utfordringsnivået for 2027, tar utgangspunkt i vedtatt budsjett 2026 fra FT-sak 113/25. Tallene for Økonomiplan 2027-2030, er videre bearbeidet med følgende korreksjoner:

- Fylkesdirektørens forslag til budsjetteringer i forbindelse med 1. tertial 2026
- Delvis effekter av regjeringens forslag til revidert nasjonalbudsjett for 2026
- Justering av rammetilskudd av regjeringens forslag til kommuneproposisjon 2027

Endringer knyttet til justering av beregningsforutsetningene for pensjonskostnader er varslet i forbindelse med Kommuneproposisjonen. Virkninger av dette er foreløpig hensyntatt i det økonomiske utfordringsbildet i den kommende planperioden.

Økonomisk oversikt drift viser utgangspunktet for det forestående budsjettarbeidet fylkesdirektøren vil arbeide med frem mot endelig forslag til Handlings- og økonomiplan for 2027-2030. Dette grunnlaget inkluderer store forutsatte driftstilpasninger og innsparinger, som omtales senere i saken under overskriften Behov for driftstilpasninger.

Økonomisk oversikt drift

Beløp i 1000

	Regnskap 2025	Rev. Bud. 2026	Øk.plan 2027	Øk.plan 2028	Øk.plan 2029	Øk.plan 2030
Rammetilskudd	-1 743 017	-1 827 613	-1 843 836	-1 843 836	-1 843 836	-1 812 836
Inntekts- og formuesskatt	-1 280 163	-1 357 196	-1 387 008	-1 387 008	-1 387 008	-1 387 008
Andre generelle driftsinntekter	-48 174	-45 138	-45 138	-45 138	-45 138	-45 138
Sum generelle driftsinntekter	-3 071 354	-3 229 947	-3 275 982	-3 275 982	-3 275 982	-3 244 982
Korrigert sum bevilgninger drift, netto	2 820 613	2 896 011	2 899 232	2 886 597	2 866 203	2 865 203
Avskrivninger	206 287	235 400	242 988	255 752	265 226	265 226
Sum netto driftsutgifter	3 026 900	3 131 411	3 142 220	3 142 349	3 131 429	3 130 429
Brutto driftsresultat	-44 454	-98 536	-133 762	-133 633	-144 553	-114 553
Renteinntekter	-67 871	-49 666	-60 524	-56 495	-53 725	-52 254
Utbytter	-11 484	-340	-340	-340	-340	-340
Gevinster og tap på finansielle omløpsmidler	19	0	0	0	0	0
Renteutgifter	145 948	142 740	155 616	154 534	152 719	154 189
Avdrag på lån	107 260	112 888	114 100	120 071	124 279	124 279
Netto finansutgifter	173 872	205 622	208 852	217 770	222 933	225 874
Motpost avskrivninger	-206 287	-235 400	-242 988	-255 752	-265 226	-265 226
Netto driftsresultat	-76 869	-128 314	-167 898	-171 615	-186 846	-153 905
Disponering eller dekning av netto driftsresultat						
Overføring til investering	132 734	160 000	200 000	200 000	150 000	150 000
Avsetninger til bundne driftsfond	81 251	0	0	0	0	0
Bruk av bundne driftsfond	-49 653	-989	0	0	0	0
Avsetninger til disposisjonsfond	53 433	19 303	7 899	1 615	36 845	3 904
Bruk av disposisjonsfond	-140 895	-50 000	-40 000	-30 000	0	0
Dekning av tidligere års merforbruk i driftsregnskapet	0	0	0	0	0	0
Sum disponeringer eller dekning av netto driftsresultat	76 869	128 314	167 898	171 615	186 846	153 905

Fremført til inndekning i senere år (merforbruk)	0	0	0	0	0	0
--	---	---	---	---	---	---

Investeringsnivå i planperioden

Oversikt Investering og finansiering

Beløp i 1000

	Økonomiplan			
	2027	2028	2029	2030
Investeringer i varige driftsmidler	517 193	483 876	432 420	426 273
Investeringer i aksjer og andeler i selskaper	1 500	1 500	1 500	1 227
Sum finansierungsbehov	518 693	485 376	433 920	427 500
Kompensasjon for merverdiavgift	-94 220	-88 065	-78 700	-77 805
Tilskudd fra andre	0	0	0	0
Salg av varige driftsmidler	0	0	0	0
Salg av finansielle anleggsmidler	0	0	0	0
Bruk av lån	-194 873	-197 311	-205 220	-199 695
Overføring fra drift	-200 000	-200 000	-150 000	-150 000
Bruk av bundne investeringsfond	-29 600	0	0	0
Bruk av ubundet investeringsfond	0	0	0	0
Sum finansiering	-518 693	-485 376	-433 920	-427 500
Sum finansierungsbehov	518 693	485 376	433 920	427 500
Sum finansiering	-518 693	-485 376	-433 920	-427 500
Udekket finansiering	0	0	0	0

Vedtatt investeringsnivå i planperioden vises i tabellen over.

Nivået på investeringer på fylkesveg er satt til inntil 300,0 mill. kr i henhold til administrativt notat vedr. investeringsprogram på fylkesveg, vedtatt i Fylkesdirektørens ledergruppe i 2024. Dagens investeringsprogram på fylkeveg gjelder til og med 2027. Arbeidet med nytt kunnskapsgrunnlag for investeringsprogram på fylkesveg 2028-2037 er under arbeid.

Fylkeskommunen sin årlige egenandel på 33,0 mill. kr til Bypakke Grenland fase 2 er inkludert i tallene i tabellen over.

Prosjekt Samlokalisering av Porsgrunn videregående skole har en vedtatt ramme fra 2018 på 212,0 mill. kr. I fylkesting sak 62/25 ble det vedtatt å redusere antall elever til 1040. Det pågår en utvikling av prosjektet i samspill med valgt entreprenør. Løsningsforslag med endelig kostnadsbehov legges frem i forbindelse med fremleggelsen av HØP 2027-2030.

Det planlegges flere investeringsprosjekter på skoler og fylkesveg i de kommende årene, og nivået på den totale investeringsrammen for fylkeskommunen vil vurderes i arbeidet med HØP 2027-2030.

Investeringene i planperioden finansieres med overføring fra drift på 200,0 mill. kr i 2027 og 2028, og med 150,0 mill. kr i 2029 og 2030. I tillegg finansieres investeringene med momskompensasjon og lån. Overføringene fra drift til investering finansieres med disponering av netto driftsresultat og noe bruk av disposisjonsfond.

Det finansielle måltallet på netto lånegjeld i prosent av brutto driftsinntekter ligger noe under måltallet i perioden 2027-2030. Dette basert på vedtatte investeringer i tabellen over og før eventuelle nye investeringer. Les mer om dette i kapittel om finansielle måltall.

Utvikling i finansutgifter

Beløp i 1000

	Regnskap	Rev. bud	Øk.plan	Øk.plan	Øk.plan	Øk.plan
	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Renteinntekter	-67 871	-49 666	-60 524	-56 495	-53 725	-52 254
Utbytter	-11 484	-340	-340	-340	-340	-340
Gevinster og tap på finansielle omløpsmidler	19	0	0	0	0	0
Renteutgifter	145 948	142 740	155 616	154 534	152 719	154 189
Avdrag på lån	107 260	112 888	114 100	120 071	124 279	124 279
Netto finansutgifter	173 872	205 622	208 852	217 770	222 933	225 874

Tabell 7. Prognose for utvikling av netto finansutgifter

Renteinntektene forutsetter bankinnskudd på dagens nivå til vilkår i gjeldende bankavtale. Renteutgiftene tar høyde for refinansiering av lån som forfaller i perioden og at nye låneopptak gjøres i midten av november hvert år. Fylkeskommunens investeringsbehov fratrasket ekstern og intern finansiering, ligger til grunn for størrelsen på nye låneopptak. Låneopptakene forutsetter Nibor rente ved analysepunktet med 0,6 marginpåslag og 20 års løpetid. Minimumsavdraget er oppdatert med nye beregninger for 2026, øvrige tall er fra Handlings- og økonomiplan 2026-2029 med prolongering i 2030.

Fylkeskommunens gjeld påvirkes i stor grad av Nibor-renten, selv om 39 prosent av lånene har fast rente. Det betyr at renteutgiftene endres med både nivået og utviklingen i denne renten, samt endringer i marginene i markedet. Med bakgrunn i både internasjonale og innenlandske forhold har markedet endret oppfatning om retningen til styringsrenten fra Norges Bank. Fra et forventet kutt i styringsrenten på 0,75 prosentpoeng gjennom 2026 til i en økning med mulig 0,5 prosentpoeng i løpet av 2026 (fra siste pengepolitiske rapport 1 26.03.2026). Ny rentebeslutning og pengepolitisk rapport publiseres 18.06.2026.

De kraftige endringene i renteforventningene tilsier at fylkeskommunen bør legge til grunn at rentenivået kan bli både høyere og mer usikkert fremover enn tidligere antatt. Kommunalbanken anbefaler at stresstest nå blir beregnet ut fra en økning i rentene i størrelsesorden 2-3 prosentpoeng over forventet rentenivå i dagens marked.

Endring i den flytende renten kan gi følgende utslag på fylkeskommunens renteutgifter ved tre rentescenarier:

Virkning i	+/- 1%	+/- 2%	+/- 3%
2027	16,1	32,2	48,3
Hele øk.plan perioden	70,4	140,8	211,2

Dersom den flytende renten øker med 1 prosentpoeng mer enn forventet, vil årlige renteutgifter øke. I 2027 utgjør dette 16,1 mill. kr og totalt rundt 70,4 mill. kr i perioden 2027–2030, som tilsvarer 0,3 prosent årlig av netto driftsresultat. Denne renterisikoen er foreløpig

ikke innarbeidet i det økonomiske utfordringsbildet. Et låneopptak på 100 mill. kr i november 2026 kan medføre økte renteutgifter for fylkeskommunen på om lag 5,6 mill. kr i 2027 og samlet sett 21,0 mill. kr i løpet av økonomiplanperioden. Økning i lånegjelden vil også medføre høyere minimumsavdrag, noe som bidrar til økte netto finansutgifter. Isolert sett vil dette ha en negativ effekt på fylkeskommunens netto driftsresultat.

Pensjonskostnader

Kommuneproposisjonen 2027 har en fyldig omtale og vurdering av pensjonspremier og pensjonskostnader i kapittel 8.4, hvor det bl.a. vises til at regnskapsførte pensjonskostnader over tid har vært lavere enn innbetalte pensjonspremier. Utviklingen har ført til et stort akkumulert premieavvik i kommuneregnskapene. Premieavviket økte betydelig i perioden 2021-2023 og utgjorde ved utgangen av 2025 om lag 63 mrd. kr for kommunesektoren. Telemark fylkeskommune har balanseført 170,1 mill. kr i premieavvik inkludert arbeidsgiveravgift per 31.12.2025. Disse skal utgiftsføres over de kommende syv årene.

I kommuneproposisjonen 2027 konkluderes det med følgende: «*Kommunal- og distriktsdepartementet fastsetter de økonomiske forutsetningene som skal ligge til grunn for beregningen av netto pensjonskostnad. Det er særlig forholdet mellom diskonteringsrenten og lønnsvekst (det såkalte forholdstallet) som har betydning for nivået på pensjonskostnadene. I rundskrivet for beregning av pensjonskostnadene for 2026 har departementet fastsatt en nedjustering av forholdstallet fra 1 til 0,88, som ledd i en gradvis tilpasning av beregningsforutsetningene som ble varslet i Prop. 142 S (2024–2025) Kommuneproposisjonen 2026. En nedjustering innebærer at forholdet mellom diskonteringsrenten og lønnsveksten settes lavere, slik at den beregnede pensjonskostnaden øker. Departementet legger for 2027 opp til en ytterligere nedjustering av forholdstallet til 0,75, noe som isolert sett vil bidra til høyere beregnede pensjonskostnader i kommuneregnskapene og dermed større grad av samsvar med premiene som faktisk betales.*»

Tabellen under viser amortiseringsplanen for Telemark fylkeskommunenes balanseførte premieavvik per 31.12.2025. Fylkeskommunen har tilsvarende avsetning i disposisjonsfondet, som i henhold til økonomireglementet belastes tilsvarende i samband med regnskapsavslutningen.

Beløp i 1000

År	SPK	KLP	Total inkl aga
2026	7 961	28 171	41 226
2027	6 540	23 777	34 591
2028	6 501	22 243	32 797
2029	6 308	17 748	27 447
2030	7 081	13 630	23 631
2031	528	5 899	7 333
2032	-1 045	3 728	3 061
Sum	33 873	115 196	170 087

Balanseført premieavvik per 31.12.25.

Driftsrammer pr. tjenesteområde

Tabellen under viser en oversikt over kjente tiltak som er innarbeidet i budsjettbalansen for å komme frem til et foreløpig økonomisk situasjonsbilde.

- I Kommuneproposisjonen 2027 signaliserer regjeringen en økt kompensasjon for krav til nullutslipp for nye ferjer. Midlene er særskilt fordelt i tabell C, og Telemark kompenseres med 0,8 mill. kr
- Regjeringen viderefører arbeidet med å redusere styringstrykket, og foreslår å innlemme tidligere øremerkede tilskudd i rammetilskuddet. Fra 2027 inngår tilskuddet «utvidet TT-ordning» i rammetilskuddet for fylkeskommunene. Dette utgjør 11,0 mill. kr for Telemark. Videre varsler Regjeringen at man i statsbudsjettet for 2027, for å redusere det statlige styringstrykket for fylkeskommunene, kan komme tilbake med forslag til ytterligere avvikling av øremerkede tilskudd.

Beløp i 1000

Nye tiltak i 2027	Øk.plan 2027	Øk.plan 2028	Øk.plan 2029	Øk.plan 2030
5 - Samferdsel	11 733	11 733	11 733	11 733
Kom.prop 2027 Økt kompensasjon for krav til nullutslipp for nye ferjer	773	773	773	773
Kom.prop 2027 Innlemming av tilskudd til utvidet TT-ordning for brukere med særskilte behov	10 960	10 960	10 960	10 960
Totalsum	11 733	11 733	11 733	11 733

Tabell 8 Nye tiltak 2027. Tabellen viser en oversikt over foreløpige innarbeidede tiltak som illustrerer det økonomiske utfordringsbildet i 2027

Tabellen Netto driftsbevilgninger per tjenesteområde viser fremskrevne driftsrammer fra HØP 2026-2029, justert for de økonomiske tiltakene omtalt i tabellen over.

Beløp i 1000

	Regnskap 2025	Rev. Bud 2026	Øk.plan 2027	Øk.plan 2028	Øk.plan 2029	Øk.plan 2030
1A - Politisk virksomhet	43 681	44 058	45 058	44 058	45 058	44 058
1B - Fylkesdirektør og advokatkontor	8 294	8 984	15 183	15 183	15 183	15 183
1C - Fylkeskommunale fellesutgifter	-2 556	93 858	58 183	41 199	26 805	26 805
2 - Organisasjon og digital utvikling	121 150	121 365	125 493	125 493	125 493	125 493
3 - Økonomi og virksomhetsstyring	98 394	94 069	87 855	88 155	88 155	88 155
4 - Utdanning, folkehelse og tannhelse	1 461 425	1 448 003	1 427 002	1 408 502	1 406 002	1 406 002
5 - Samferdsel	896 876	909 834	978 060	1 002 060	999 560	999 560
6 - Samfunnsutvikling	184 473	174 512	162 058	161 608	159 608	159 608
9 - Fellesfinansiering	15	0	0	0	0	0
Sum bevilgninger drift, netto	2 811 751	2 894 682	2 898 892	2 886 257	2 865 863	2 864 863

Tabell 9 Netto driftsbevilgninger per tjenesteområde basert på fremrullet økonomiplan 2026-2029, korrigert for størrelser kjent fra revidert nasjonalbudsjett 2026 og kommuneproposisjonen 2027.

Utviklingen i finansielle måltall

Finansielle måltall for Telemark fylkeskommune ble vedtatt av fylkestinget i sak 64/24.

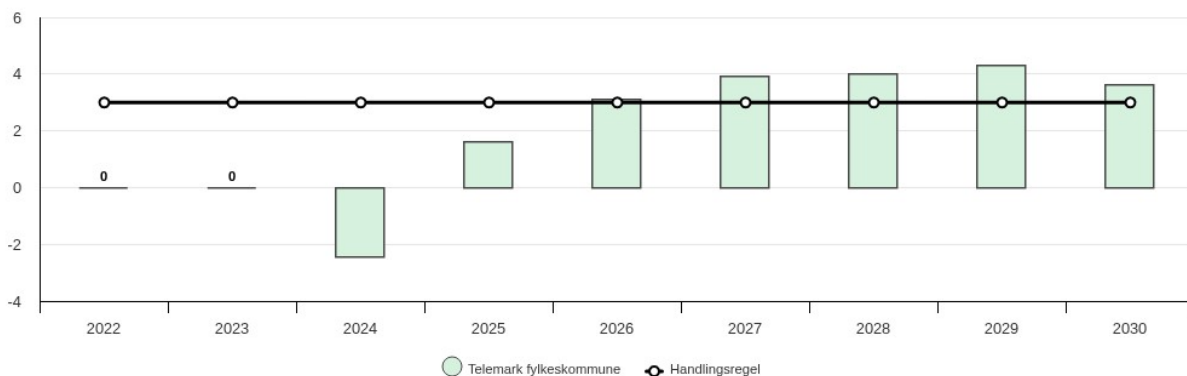
Utviklingen i de finansielle måltallene som presenteres nedenfor, forutsetter budsjettbalanse i 2026 og at alle tiltak som er lagt til grunn i økonomiplanen, blir gjennomført i planperioden.

De finansielle måltallene må ses i sammenheng, der et tilstrekkelig netto driftsresultat legger grunnlaget for å bygge opp disposisjonsfondet, som igjen gir handlingsrom til egenfinansiering av investeringer og bidrar til å begrense veksten i netto lånegjeld.

Netto driftsresultat i % av brutto driftsinntekter

Et positivt netto driftsresultat er avgjørende for at fylkeskommunen skal kunne finansiere fremtidige investeringer i skolebygg, fylkesveger og andre større investeringsprosjekter. Et positivt netto driftsresultat legger også til rette for oppbygging av reserver i fylkeskommunens disposisjonsfond, som fungerer som en økonomisk buffer i trangere tider og for uforutsette hendelser. Grafen under viser hvordan netto driftsresultat utvikler seg i økonomiplanperioden basert på forutsetningene som er lagt til grunn for utfordringsbildet.

Grafen er i %

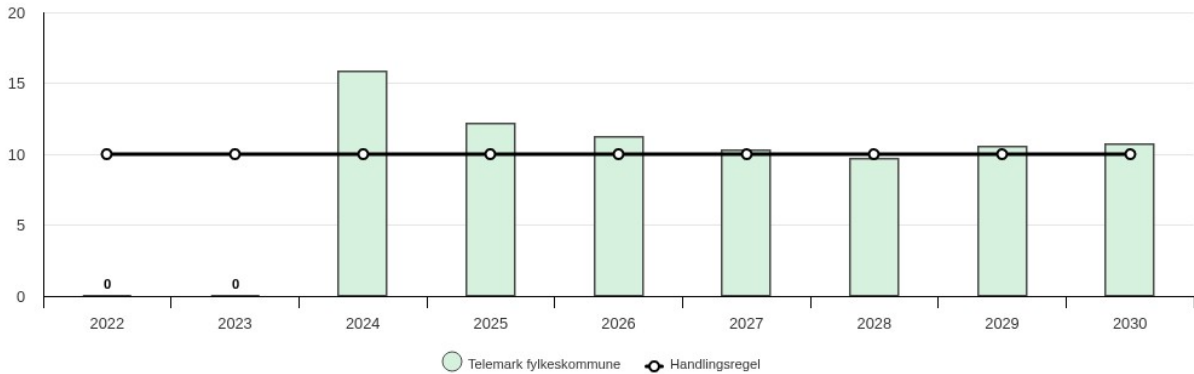

Tabell	KOSTRA 2022	KOSTRA 2023	KOSTRA 2024	KOSTRA 2025	Budsjett 2026	Økplan 2027	Økplan 2028	Økplan 2029	Økplan 2030
Telemark fylkeskommune	0,0 %	0,0 %	-2,5 %	1,6 %	3,1 %	3,9 %	4,0 %	4,3 %	3,6 %
Handlingsregel	3,0 %	3,0 %	3,0 %	3,0 %	3,0 %	3,0 %	3,0 %	3,0 %	3,0 %

Disposisjonsfond i % av brutto driftsinntekter

Grafen nedenfor viser en framskrivning av vedtatt økonomiplan for perioden 2026 til 2029, hensyntatt justeringer presentert i denne saken. Egenfinansieringen av investeringer utover positivt netto driftsresultat vil foreslås finansiert med bruk av disposisjonsfond i 2027 med 40,0 mill. kr og 30,0 mill. kr i 2028. I 2029 og 2030 utgjør egenfinansiering av investeringer i sin helhet med overføring fra drift som følge av positive netto driftsresultater. Forutsatt økonomiske resultater i tråd med budsjett, vil fylkeskommunen holde seg tilnærmet til måltallet i planperioden. Disposisjonsfondet var ved inngangen på 2026 på 517,8 mill. kr.

Grafen er i %

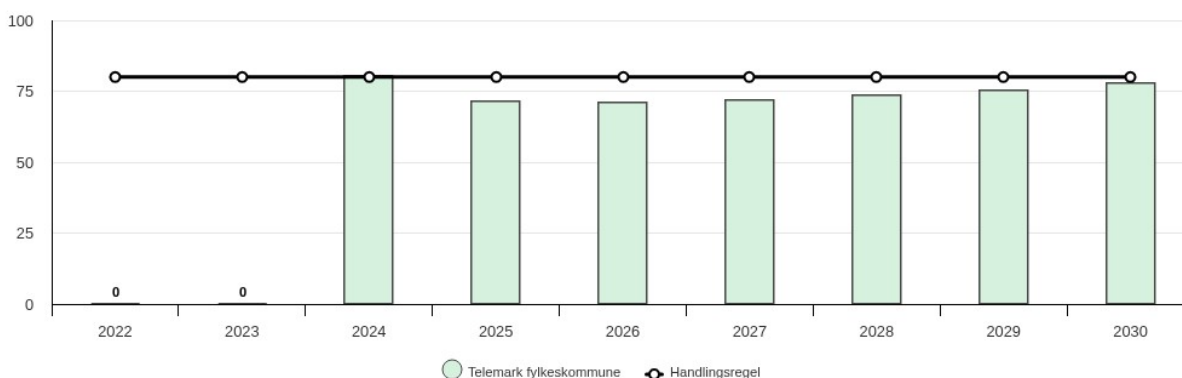

Tabell	KOSTRA 2022	KOSTRA 2023	KOSTRA 2024	KOSTRA 2025	Budsjett 2026	Økplan 2027	Økplan 2028	Økplan 2029	Økplan 2030
Telemark fylkeskommune	0,0 %	0,0 %	15,9 %	12,2 %	11,2 %	10,3 %	9,7 %	10,5 %	10,7 %
Handlingsregel	10,0 %	10,0 %	10,0 %	10,0 %	10,0 %	10,0 %	10,0 %	10,0 %	10,0 %

Netto lånegjeld i % av brutto driftsinntekter

Netto lånegjeld består av langsiktig gjeld uten pensjonsforpliktelser. Ved inngangen på 2026 var fylkeskommunens langsiktige lånegjeld på 3 029 mill. kr. Sammenlignet med opprinnelig vedtatt økonomiplan er det i denne saken lagt til grunn å øke overføring fra drift til investering for å øke andel egenfinansiering. Dette reduserer utvikling i netto lånegjeld og dermed risiko for økte finansutgifter. Egenfinansieringen av investeringer utover positivt netto driftsresultat vil foreslås finansiert med bruk av disposisjonsfond i 2027 med 40,0 mill. kr og 30,0 mill. kr i 2028. I 2029 og 2030 utgjør egenfinansiering av investeringer i sin helhet med overføring fra drift som følge av positive netto driftsresultater. Det er i disse beregningene ikke tatt høyde for øvrige kjente investeringer som kan bli realisert i planperioden.

Grafen er i %

Tabell	KOSTRA 2022	KOSTRA 2023	KOSTRA 2024	KOSTRA 2025	Budsjett 2026	Økplan 2027	Økplan 2028	Økplan 2029	Økplan 2030
Telemark fylkeskommune	0,0 %	0,0 %	80,3 %	71,5 %	71,0 %	71,8 %	73,6 %	75,4 %	77,7 %
Handlingsregel	80,0 %	80,0 %	80,0 %	80,0 %	80,0 %	80,0 %	80,0 %	80,0 %	80,0 %

Behov for driftstilpasninger

Beløp i 1000

	Rev. Bud. 2026	Øk. plan 2027	Øk. plan 2028	Øk. plan 2029	Øk. plan 2030
Sum generelle driftsinntekter	-3 229 947	-3 275 982	-3 275 982	-3 275 982	-3 244 982
Sum netto driftsutgifter	3 130 423	3 142 220	3 142 349	3 131 429	3 130 429
Brutto driftsresultat	-99 524	-133 762	-133 633	-144 553	-114 553
Netto finansutgifter	205 622	208 852	217 770	222 933	225 874
Netto driftsresultat	-129 303	-167 898	-171 615	-186 846	-153 905
Netto driftsresultat i % av brutto driftsinntekter	3,0 %	3,9 %	4,0 %	4,3 %	3,6 %
Vedtatte driftstilpasninger HØP 2026-2029*		116 985	156 485	178 985	178 985
Korrigert netto driftsresultat, uten effekt av vedtatte driftstilpasninger		-50 913	-15 130	-7 861	25 080
Korrigert netto driftsresultat i % av brutto driftsinntekter		1,2 %	0,3 %	0,2 %	-0,6 %
3% netto driftsresultat i % av brutto driftsinntekter		-129 895	-129 880	-129 880	-128 950
<i>Potensielt redusert innsparingsbehov ved 3% netto driftsresultat</i>		-38 004	-41 735	-56 966	-24 955

Tabell 10. Vedtatte økonomiske rammebetingelser justert for Kommuneproposisjonen 2027.

*Vedtatte driftstilpasninger per tjenestoområde er spesifisert påfølgende tabell.

Beløp i 1000					
Tjenesteområder					
	Budsjett 2026	Øk.plan 2027	Øk.plan 2028	Øk.plan 2029	Øk.plan 2030
1A - Politisk virksomhet	-39	-39	-39	-39	-39
1B - Fylkesdirektør og advokatkontor	500	500	500	500	500
1C - Fylkeskommunale fellesutgifter	3 500	-37 000	-59 000	-75 500	-75 500
2 - Organisasjon og digital utvikling	-1 675	-1 675	-1 675	-1 675	-1 675
3 - Økonomi og virksomhetsstyring	630	630	630	630	630
4 - Utdanning, folkehelse og tannhelse	-40 700	-54 691	-68 191	-70 691	-70 691
5 - Samferdsel	-5 580	-23 055	-27 055	-29 555	-29 555
6 - Samfunnsutvikling	-1 355	-1 655	-1 655	-2 655	-2 655
Totalsum	-44 719	-116 985	-156 485	-178 985	-178 985

Tabell 11. Oppsummert vedtatte driftstilpasninger fra HØP 2026-2029

Tabellene over viser utgangspunktet for arbeidet med kommende Handlings- og økonomiplan, basert på vedtatt økonomiplan, inkludert vedtatte driftstilpasninger og justert for økonomiske tilpasninger Kommunal- og distriktsdepartementet har signalisert i kommuneproposisjonen for 2027. Fullstendig oversikt av vedtatte driftstilpasninger per tjenesteområde er fremstilt i vedlegg 3. Tallene forutsetter budsjettbalanse i tjenesteområdene og at alle vedtatte tiltak og øvrige driftstilpasninger iverksettes og gjennomføres. Videre ligger netto finansutgifter estimert basert på at investeringsnivået er tilnærmet uforandret i tråd med vedtatt økonomiplan, kun justert som omtalt tidligere i denne saken.

I den vedtatte økonomiplanen er økonomiske konsekvenser av nye kollektivavtaler innarbeidet etter hvert som de trer i kraft, samt driftstilpasninger og innsparingstiltak for å nedjustere driftsnivået for å tilpasse organisasjonen til økonomiske rammebetingelser. Dersom fylkeskommunen ikke skulle klare å gjennomføre de vedtatte driftstilpasningene, vil netto driftsresultat reduseres tilsvarende.

Uten de vedtatte driftstilpasningene vil et korrigert netto driftsresultat ende på om lag 50,9 mill. kr i 2027, som tilsvarer 1,2 % av brutto driftsinntekter. Endring i netto finansutgifter vil også påvirke netto driftsresultat negativt. En renteøkning på 1 prosent, vil økte finansutgiftene med 16,1 mill. kr i 2027, som tilsvarer 0,3 prosent reduksjon av netto driftsresultat.

Som tidligere beskrevet forutsetter dette utfordringsbildet at alle tjenesteområder leverer i balanse mot budsjett i 2026. I forbindelse med 1. tertial har det kommet frem at enkelte budsjettområder har utfordringer med å tilpasse seg budsjettet. De videregående skolene har varslet et samlet merforbruk på 17,5 mill. kr, tannklinikkene rapporterer en prognose på 13,3 mill. kr i merforbruk og samferdsel har foreslått å omdisponere 10,2 mill. kr fra vegdrift for å møte budsjettutfordringer på kollektivområdet.

Budsjettområdene dette gjelder har iverksatt korrigerende tiltak mot å motvirke denne utviklingen. Dersom disse ikke skulle gi full effekt ved årsslutt 2026, øker behov for nedjustering av driftsnivået de kommende årene tilsvarende endelig budsjettavvik.

Videre fremstår den oppjusterte prognosen for 2026 og 2027-nivået på skatteinntektene som en vesentlig usikkerhet per april 2026. Dersom prognosen slår til, kan det bidra til et positivt justert økonomisk bilde, hvor noe av en eventuell inntektsøkning bør finansiere estimert økt prisvekst, som beskrevet tidligere i saken under omtale av revidert nasjonalbudsjett 2026 og Kommuneproposisjonen for 2027.

Sammen mot 2029

Utgangspunktet for etableringen av Arbeidsstrømmen «Sammen mot 2029» er de økonomiske utfordringene Telemark fylkeskommune står overfor.

Her er det etablert et felles mål som det skal samarbeides om for å oppnå ønskede resultater. Det er viktig at nye løsninger og forbedringer vi prøver ut, faktisk gir gevinster i form av bedre og mer effektive tjenester til innbyggerne.

Det har blitt jobbet aktivt videre med innsparingstiltak i tråd med vedtak i Handlings- og økonomiplan 2026 – 2029. Dette er en oppfølging og videreføring av arbeidet med rammetilpasninger som startet med fremleggelsen av Handlings og økonomiplan 2025 – 2028.

Det er behov for å jobbe langs flere linjer og ikke minst på tvers av sektorene. Fylkessjef for økonomi og virksomhetsstyring har ledet en arbeidsgruppe bestående av en sentral medarbeider fra hver sektor, tre tillitsvalgte og hovedverneombudet. Leveranse fra arbeidsstrømmen er tiltak for å etablere et balansert driftsnivå frem mot 2029.

Innspill fra arbeidspakkene i arbeidsstrømmen er av ulik art. Noen har levert styringsdata og vurderinger som vil legges til grunn for videre arbeid med tilpasning av de økonomiske rammene, mens andre vil komme tilbake med felles rutiner og vurderinger som kan gi grunnlag for felles vurderinger og praksis gjennom organisasjonen.

For tiden ligger hovedfokuset på å etablere verktøy for god bemanningsstyring som kan bidra til en styrt nedjustering av antall ansatte. Det jobbes aktivt i bemanningsråd (tilsvarer fylkesdirektørens ledergruppe) der alle stillinger med unntak av undervisningsstillinger, elevveiledere, tannpleiere, tannhelsesekretærer og tannleger skal besluttet før rekruttering. Det er også nylig etablert et oppgavemarked der målet er mer fleksibilitet i bemanningen og bedre samarbeid på tvers. Ordningen skal gjøre det enklere for administrasjonen å løse nye arbeidsoppgaver på tvers av avdelinger, samtidig som ansattes ressurser og kompetanse kan brukes på en best mulig måte.

Fylkesdirektørens vurdering

For å oppfylle de finansielle målene som fylkestinget har satt for Telemark fylkeskommune, er det avgjørende å ha et klart bilde av dagens driftsnivå, og at sektorene klarer å gjennomføre tiltakene som gir nødvendig driftsbalanse for å styre innenfor budsjettbevilgningene.

Fylkeskommunens handlingsrom i drift er meget stramt. Innsparingstiltakene som er

gjennomført i 2025 og tiltakene vedtatt for 2026 og videre i planperioden er krevende for organisasjonen, men er en forutsetning for å kunne oppnå de måltallene som vises i denne saken. Det er fortsatt nødvendig å gi seg noe tid til å vurdere hvordan den langsiktige finansielle handleevnen sikres.

Sparetiltak konkretiseres og fordeles mellom rammeområdene, og dette er gjort i form av foreslåtte innsparingstiltak i de ulike rammeområdene. Det jobbes med at foreslått redusert bemanning i planperioden blir synliggjort og konkretisert i omfang. Dette gjør at vi får en gradvis forbedring av måltallet for netto driftsresultat i planperioden.

Telemark fylkeskommune har etter hvert et tilpasset nivå på disposisjonsfondet. Det er derfor avgjørende at nivået på netto driftsresultat bidrar til å opprettholde akseptable overføringer fra drift til investering som egenfinansiering gjennom planperioden, slik at disposisjonsfondet kan beholdes som nødvendig buffer på vedtatt nivå.

For å sikre kontroll og skape handlingsrom for ønskede investeringer innenfor utdanning og samferdsel, bør det vurderes å fastsette et måltall for overføring av brutto driftsinntekter fra drift til investering. I kommende økonomiplaner bør fylkestinget også vurdere om måltallet for netto driftsresultat bør justeres opp, som en konsekvens av økte investeringsbehov og større frie inntekter som er tiltenkt investeringsformål. Teknisk beregningsutvalg (TBU) anbefaler et nivå på 4 prosent.

Vedlegg:

Vedlegg 1 Økonomisk utgangspunkt_Fremrullet økonomiplan fra HØP 2026 – 2029

Vedlegg 2 - netto driftsutgifter per innbygger, kostra 2025

Vedlegg 3 Vedtatte driftstilpasninger per tjenesteområde fra HØP 2026 2029